

M

K A L V O L A.

=====

Varhemman rautakauden kalmisto Kutilankylän Peltokutilan
huvilapalstan maalla

HM 9726.

Heinäkuun 11 päivänä 1932 saapui Kansallismuseoon joukko varhemman rautakauden esineitä sisältävä lähetys. Esineet olivat löydetyt Kalvolan pitäjän Kutilankylän Peltokutilan huvilapalstan alueelta. Ilmoituksen johdosta rauhoitettiin alue siksi, kunnes joku Kansallismuseon virkamiehistä kävisi kyseessäolevaa löytöpaikkaa tarkastamassa. Muinaistieteellisen Toimikunnan määräyksestä allekirjoittanut 25-28 p:nä elokuuta 1933 suoritti tarpeen vaatimat tutkimukset. Tutkimuksiin otti osaa maisteri Sven Andersson.

Peltokutilan huvila, jonka omistaa pienviljelijä Mikko Korpula, sijaitsee korkealla kivikkokummulla, n. 150 m Äimäjärven rannasta, järven W-puolella. Huvilan ympäristö on tehty puutarhaksi, jyrkat rinteet ovat kuitenkin vielä koskemattoman nurmikon peitossa.

N. 25-40 m huvilasta suoraan järvelle päin pistää kummusta kieleke ^E~~ONO~~-suuntaan (kts. karttaa). Tämän kielekkeen yläpäästä, siinä olevasta kivirauniosta, olivat Korpulan lapset löytäneet yllämainitut esineet.

Kyseessäolevaa kiviraunion rajaa ei tarkalleen voitu määrätä. Näytti siltä, että raunio olisi rakennettu suuren, nykyään haljenneen silmäkiven ympärille, mikä arvelu kuitenkin myöhemmin osoitautui ainoastaan osaksi oikeaksi. Peltokutilan rauniossa oli nim. ilmeisesti ollut useampia hautauksia, joiden kautta raunion alkuperäinen ulkonäkö huomattavalla tavalla oli muuttunut.

Herra Korpulan antamien tietojen mukaan olivat lapset löytäneet kyseessäolevat esineet suurimman kivilohkareen vierestä, osaksi sen päältäkin. Esineet olivat aivan likellä maanpintaa, ainoastaan ohuen multa- ja kivikerroksen peittäminä.

Tutkimus osoitti että kyseessäoleva, lasten löytämä hauta oli sekundaarinen, sillä huomattavasti syvemmältä, vielä kivien juureltaikin, tavattiin vanhemman hautauksen jäännöksiä.

Ma
Viimeksi mainittu hautaus on kaikesta päättäen katsottava hautaryhmän vanhimmaksi hautaukseksi, sillä kiinteämmin kuin mikään muu liittyy tämä yllämainittuun keskuskiveen. Hautaraunion rakennelma onkin nähtävästi seuraavalla tavalla selitettävissä: Ensimmäisen roomalais- ja kansainvaellusajan raja-ajoilta peräisin olevan hautauksen hautarakennelman muodosti verrattain suppea, edellämainitun silmäkiven ympäri kasattu kiviraunio. N. 500-luvun jälkipuoliskolla ja 600-luvun alussa otettiin vanha kalmistopaikka uudestaan käytäntöön, kuitenkin kajoamatta itse hautaan. Osaksi aikaisemman raunion päälle, osaksi sen viereen kasataan kiviä, joilla on tarkoitus peittää ^{muuta} toisia ^{et} hautauksia. Siten muodostuu paikalle kollektiivinen polttokalmisto, joka on verrattavissa kansainvaellusajamme maanalaisiin polttokalmistoihin.

Mitä oletettuun vanhimpaan hautaukseen tulee, emme kuitenkaan varmuudella voi sanoa, onko yksi tai kaksi vainajaa tähän haudattu. Palaneet luunsirut niinkuin löydötkin tavattiin nim. eri syvyyksistä (ero n. 50 cm) ja verrattain laajalta alueelta. Huomattavin osa keskittyi silmäkiven ~~ja sen~~ itäpuolella olevaan rotkoon, mutta vielä silmäkiven ^F NNO-puolelta tavattiin hyvin runsaasti palaneita luunsiruja. Kuitenkin on mainittava, että samaan garnityyriin kuuluvia rannerenkaita löydettiin sekä yllämainitusta rotkosta että myöskin silmäkiven N-puolelta. Tähän vanhimpaan hautaukseen kuuluvat löydöt ovat kaikesta päättäen peräisin naisen haudasta, mikä seikka myöskin viittaisi siihen, että löytöjen laajasta levinneisyydestä huolimatta kyseessä olisi yksi ainoa hauta. Löydöistä mainittakoon sormus sekä neljä rannerenkaan katkelmaa sekä pieni kivi-(pronssi?)kautinen vasarakirves.

Tämän vanhimman hautauksen yläpuolella sijaitti se hauta, josta Korpulan lapset olivat löytäneet (kts. HM 9521). Esineet olivat kertomuksen mukaan olleet yhdessä sikermässä yhtä keihästä lukuunottamatta, joka löydettiin silmäkivien eteläpuolella olevan ison kiven vierestä.

Silmäkiven länsipuolella ulottui kiviraunio paljon laajemmalle kuin itäpuolella. Kiviä oli täällä ladottu kahdessa ja kolmessa kerroksessa, kivet olivat hyvin erikokoisia ja niiden välissä ja päällä oli sepelintapaista soraa.

N. 2 m silmäkivestä W-suuntaan tuli vastaan hyvin rikaslöytöinen hautaryhmä etupäässä ruudussa g 5. (Tämän ryhmän ja silmäkiven väliseltä alueelta puuttuivat löydöt täydellisesti). Esineet olivat kahdessa, pitkässä, yhdensuuntaisessa ryhmässä, jossa suuri joukko aseita sekä myökin naisen koruja. Ilmeisesti oli tähän useampia vainajia haudattu; on merkillepantava, että löytöjen joukossa oli m.m. osia ainakin kahdesta kilvenkupurasta. Minkäänlaisia suljettua, samaan hautaan kuuluvaa ryhmää ei kuitenkaan voitu erottaa.

Sen jälkeen kuin raunio oli loppuun tutkittu annettiin herra Korpulalle lupa tasoittaa paikka pihamaaksi.

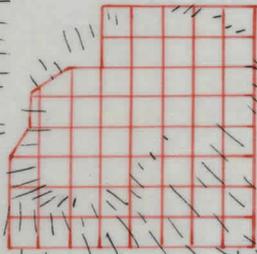
Helsingissä joulukuun 12 p:nä 1933.

M. C. C.

p e l t o a

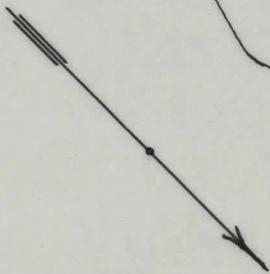
p u t a r h a

h u v i l a

Kalvola Peltokutila

rautak. kalmisto

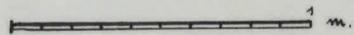

t i e
r a u t a
k a l m i s t o

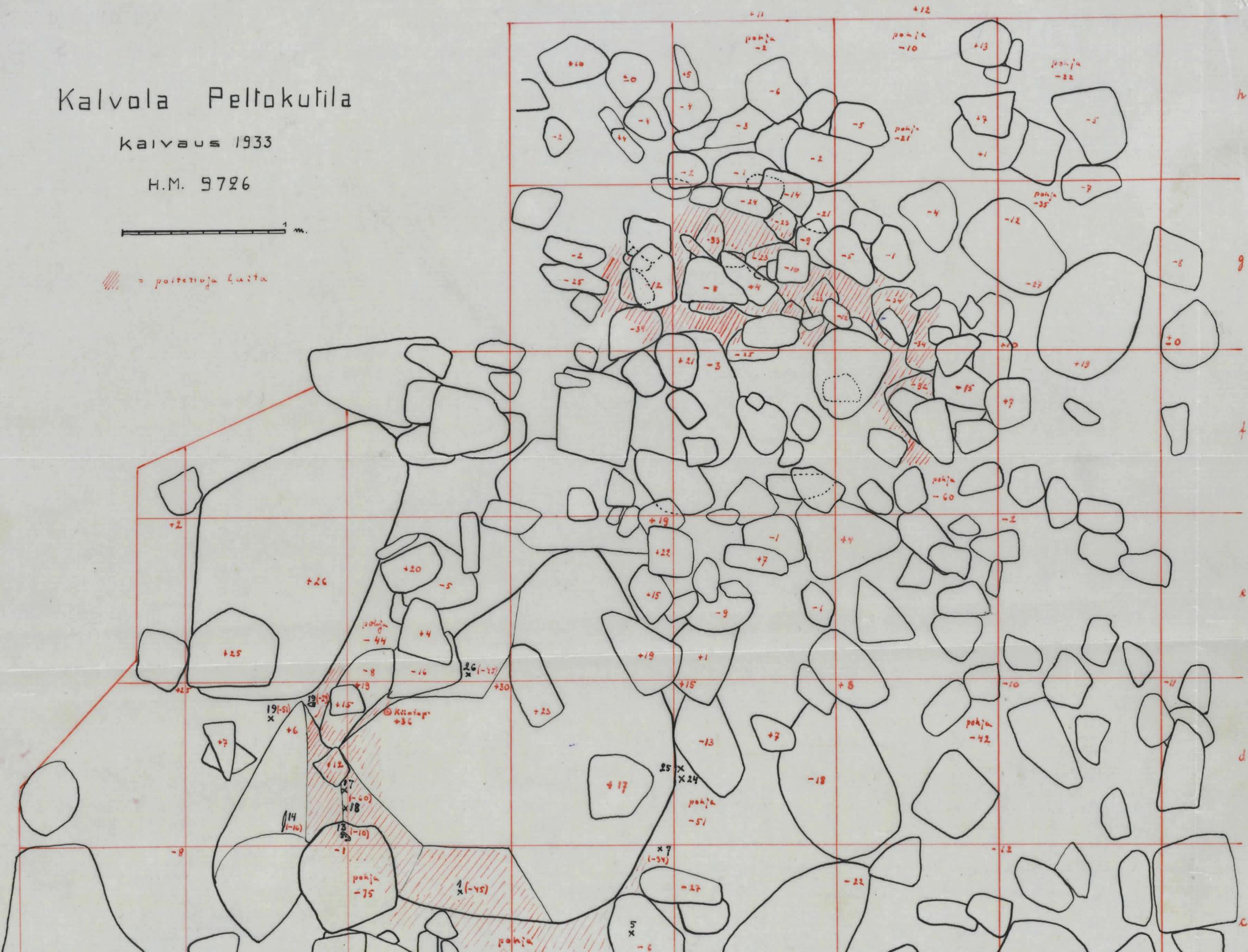
Kalvola Peltokutila

Kaivaus 1933

H.M. 9726

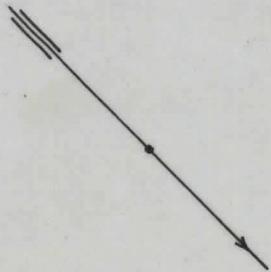

//// = poistettu lattia

Kalvola Peltokutila

kaivaus v.1933

1. Kalvola, Peltokutilla, Oikealla, rintassa ^{9124.}
hautausmaio tutkimuksen alaisena.

2. Kalvola Peltokutilla, Hautausmaio ⁹¹²⁵
etelästä valokuvattuna.

3. Kalvola, Peltokutilla, Hautausmaio ⁹¹²⁶
valok. WSW-suunnasta.

Kalvola. Pettokuitila.

4. Hautaraunnon silmäkivi 880⁹¹⁹⁷ kamm-
nasta valok.

5. Hautaraunnon silmäkivi² poljois-
esta valok. ⁹¹²⁸

miekka ja keuhäs runduissa⁹¹²⁹
f 5.